

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 6.MAI 1982
I SAK NR. 1/1982

Twisten mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten ved Sosialdepartementet.

Nemndas sammensetning:

Prisdirektør Charles Philipson

Trygdedirektør Finn Alexander

Avdelingsdirektør Juul Bjerke

Formann i Statstjenestemannskartellet Albert Uglem

Direktør ved Gaustad Sykehus Solbjørg Wisnes

Generalsekretær Odd Svensen

Personaldirektør Nils Mugaas

Generalsekretær Odd Svensen og personaldirektør Nils Mugaas er utpekt av partene i tvisten. I samsvar med §2.3 i lov om lønnsnemnd i arbeidstvister stemmer fra arbeidstakersiden Odd Svensen og fra arbeidsgiversiden Nils Mugaas.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 27. april 1982.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter avsa Rikslønnsnemnda 6.mai 1982 denne

k j e n n e l s e:

Twisten er oppstått i forbindelse med revisjon av tariffavtalen mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten pr. 1. mai 1981.

Norsk Hjelpepleierforbund, som har omlag 500 medlemmer ansatt ved statens sykehus, er ikke medlem av noen hovedsammenslutning. Det er derfor Sosialdepartementet som på statens vegne inngår hovedtariffavtale med forbundet.

Av forskjellige grunner kom partsforhandlingene først igang ved årsskiftet 1981/82. Etter flere forhandlingsmøter ble det brudd 4. januar 1982.

I brev datert 12. februar 1982 sa Norsk Hjelpepleierforbund opp plassene for 288 av sine medlemmer ansatt i staten. Oppsigelsen ble gitt med virkning fra tirsdag 23. februar.

Under ledelse av assisterende riksmeklingsmann ble det meklet 1., 12. og 22. februar 1982. Den 15. februar 1982 begjærte Norsk Hjelpepleierforbund meklingen avsluttet.

Meklingen ble hevet 22. februar 1982 uten resultat. Partene sto så langt fra hverandre at meklingsmannen ikke fant grunnlag for å fremsette noe forslag til løsning av tvisten. 23. februar 1982 innkalte fungerende Kommunal- og arbeidsminister Wenche Frogn Sellæg partene til et møte. Statsråden mottok en orientering om konflikten. Det ble på møtet klart at det ikke var grunnlag for fortsatt mekling. På forespørsel fra fungerende kommunalminister erklærte arbeidsgiverrepresentanten seg villig til å la konflikten løse seg ved frivillig lønnsnemnd. Norsk Hjelpepleierforbund fant imidlertid ikke å kunne godta en slik løsning.

Hjelpepleierforbundet ga på møtet forsikringer om at den varslede streiken ikke ville sette liv og helse i fare. Statsråd Wenche Frogn Sellæg meddelte at hun på daværende tidspunkt ikke ville foreslå å gripe inn i tvisten med tvungen lønnsnemnd.

Tirsdag 23. februar 1982 kl. 12.00 gikk 284 hjelpepleiere til streik. De streikende fordelte seg på fem statlige sykehus/institusjoner i Osloregionen:

- Rikshospitalet.....	133
- Radiumhospitalet.....	69
- Sophies Minde.....	46
- Kronprinsesse Märthas Institutt...	17
- Statens Senter for Epilepsi.....	19

Etter at streiken hadde vart i 15 dager innkalte assisterende riksmeklingsmann 10. mars 1982 partene til møte for å forsøke å bringe dem tilbake til mekling. Dette lyktes imidlertid ikke. Partene sto fortsatt langt fra hverandre, og situasjonen syntes fullstendig fastlåst. Den 11. mars 1982 møtte Norsk Hjelpepleierforbund statsminister Kåre Willoch, kommunalminister Arne Rettedal og forbrukerminister Astrid Gjertsen. Heller ikke på dette møtet lyktes det å finne fram til en frivillig løsning på konflikten. Norsk Hjelpepleierforbund ble på møtet gjort oppmerksom på at Regjeringen ville fremme proposisjon om tvungen lønnsnemnd.

Streiken ble avsluttet lørdag 13. mars ved arbeidstidens begynnelse.

Proposisjon om lønnsnemndbehandling ble fremmet i statsråd 12. mars 1982. Ved lov av 26. mars 1982 er saken brakt inn for Rikslønnsnemnda. Loven har denne ordlyd;

§1

"Tvisten mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten i samband med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1981 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvist får tilsvarende anvendelse."

§2

Denne lov trer ikraft straks."

Partenes påstander:

NORSK HJELPEPLEIERFORBUND har nedlagt denne påstand:

I hovedavtalens 2. avtaleår fra 1. mai 1981 til 30. april 1982 mellom Staten ved Sosialdepartementet og Norsk Hjelpepleierforbund skal 3287 Hjelpepleier og 2211 Barnepleier avlønnes etter følgende lønnsstige.

Fra 1. mai 1981 til 30. september 1981:

Lønnstrinn	Lønnsansiennitetsår
8	0
12	2
13	4
14	6
15	8

Fra 1. oktober til 30. april 1982:

Lønnstrinn	Lønnsansiennitetsår
8	0
12	2
13	4
14	6
15	8
16	10

STATEN har nedlagt denne påstand:

Sosialdepartementets tilbud av 6. august 1981 for 2. avtaleår, gjelder som tariffavtale mellom staten ved Sosialdepartementet og Norsk Hjelpepleierforbund fra 1. mai 1981 til 30. april 1982.

Partenes anførsler

Norsk Hjelpepleierforbund har i det vesentlige anført:

Norsk Hjelpepleierforbunds hovedtariff-avtale med staten ved Sosialdepartementet dekker stillingene i lpl- 14921 - kode 3287 hjelpepleier og kode 2211 barnpleier.

Norsk Hjelpepleierforbund viser til at den foreliggende tvist har sitt utspring i tariffoppgjøret pr. 1. mai 1980. Ved dette oppgjør ble forhandlingene i den kommunale sektor mellom Norsk Hjelpepleierforbund og Norske Kommuners Sentralforbund sluttført før forhandlingene med staten tok til. Oppgjøret i kommunesektoren ga som resultat at hjelpepleierne fikk en lønnsstige som gikk fra lønnstrinn 7 til lønnstrinn 14.

Det tilbud staten framsatte overfor Norsk Hjelpepleierforbund ved 1980-oppgjøret ga hjelpepleierne en lønnsstige fra ltr. 6 til ltr. 13. Dette ville i tilfelle føre til at avlønningen av hjelpepleiere i stat og kommune ble forskjellig, noe den ikke hadde vært tidligere.

Forbundets viktigste ankepunkt mot statens lønnstilbud var imidlertid at det ville føre til lik avlønning av pleiemedhjelpere og hjelpepleiere.

Norsk Hjelpepleierforbund viser videre til at det oppsto en rekke problemer i tilknytning til de videre forhandlingene, men at det til sist ble inngått en avtale med Sosialdepartementet i forståelse med Forbruker- og administrasjonsdepartementet, som ga en lønnsstige for hjelpepleiere og barnepleiere lik den avtalen Norsk Hjelpepleierforbund hadde med Norske Kommuners Sentralforbund.

Norsk Hjelpepleierforbund antok etter dette at staten hadde akseptert at det skal være lønnsforskjell mellom personell med og uten fagutdanning i pleiesektoren.

Norsk Hjelpepleierforbund fremholder at denne antagelse ikke holdt stikk i det Sosialdepartementets tilbud for 2. avtaleår pr. 1. mai 1981 var ledsaget av en protokoll av 12. juni 1981, inngått mellom hovedsammenslutningene og Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Av denne protokollen fremgikk det at partene var blitt enige om at pleiemedhjelperne skulle lønnes likt med hjelpepleierne, med tilbakevirkende kraft fra 1. mai 1980. Dette var forhandlinger som, etter det Norsk Hjelpepleierforbund kan se, hverken var knyttet til hovedoppgjøret eller til justerings- og normeringsforhandlinger.

Norsk Hjelpepleierforbund påpeker at det springende punkt i denne tvist er spørsmålet om fagutdanning bør gi lønsmessig fortrinn. Dette spørsmål må Rikslønnsnemnda ta standpunkt til, framholder Norsk Hjelpepleierforbund.

Norsk Hjelpepleierforbund peker på at hjelpepleierne er en relativt ny yrkesgruppe. De første hjelpepleiere, ble utdannet i 1963. Opprinnelig var utdanningen åtte måneder.

I 1976 ble den utvidet til ett skoleår. I den forbindelse ble det også fastsatt nye retningslinjer for hjelpepleiernes arbeidsoppgaver, som tok hensyn til at utdanningen var styrket.

I pleiesektoren er det tre kategorier pleiepersonell som befinner seg på forskjellige nivå alt etter hvilken utdanning og arbeids- og ansvarsområde de har.

Hjelpepleierne arbeider under ledelse av sykepleierne og utfører mindre kompliserte arbeidsoppgaver som de i henhold til sin utdanning er godkjent for å utføre. Pleiemedhjelperne arbeider under ledelse av sykepleier eller hjelpepleier, og utfører arbeidsoppgaver som de gjennom opplæring i arbeidet er blitt i stand til å utføre.

Norsk Hjelpepleierforbund viser til at det alltid har vært lønnsforskjell mellom hjelpepleiere og pleiemedhjelpere. Dette er også situasjonen pr. idag, bortsett fra i statlige tariffområder hvor disse grupper etter 1. mai 1980 blir lønnet likt. Før 1. mai 1980 hadde pleiemedhjelpere en lønnsstige fra ltr. 5 til ltr. 12, og hjelpepleier en lønnsstige fra ltr. 6 til ltr. 13.

Etter 1. mai 1980 er situasjonen for disse grupper slik:

<u>Pleiemedhjelper</u>	<u>Hjelpepleier</u>
1. 5. 1980 - 30.9. 1981: ltr. 7 - ltr. 14	1.5.80 - 30.9. 81: ltr. 7 - ltr. 14
Fra 1.10.81: ltr. 7 - ltr. 15	Fra 1.10.81: ltr. 7 - ltr. 15

Norsk Hjelpepleierforbund påpeker at det var sammenfallet av lønnsstigene for disse to pleiergruppene som Hjelpepleierforbund fant så urimelig at det ikke kunne aksepteres, og som medførte at hjelpepleierne gikk til streik.

Norsk Hjelpepleierforbund framholder at det er et anerkjent prinsipp både i den offentlige og i den private sektor av arbeidslivet at utdanning gir økonomisk kompensasjon i form av høyere lønn. Statens tilbud som går ut på at ufaglært pleiepersonell skal lønnes likt med hjelpepleierne, bryter klart med dette prinsipp, og vil ikke være noen stimulans til å ta fagutdanning innen dette yrket.

Videre framholder Norsk Hjelpepleierforbund at en stor del av hjelpepleierelevne idag rekrutteres fra det ufaglærte personell som har arbeidet en tid i pleiesektoren. Situa-

relasjonen for disse blir da at de går ut i arbeid igjen etter endt utdanning på samme lønnstrinn som de hadde som utdannet personell. På toppen av dette har de hatt minst ett års tapt arbeidsfortjeneste samt utgifter i forbindelse med skolegangen.

Norsk Hjelpepleierforbund påpeker også at hjelpepleierutdanningen i de senere år er blitt styrket og utvidet som en følge av den permanente sykepleiermangel. Hjelpepleierne har blitt pålagt stadig flere avanserte arbeidsoppgaver som tidligere bare ble utført av sykepleierne. På denne bakgrunn finner Norsk Hjelpepleierforbund det underlig at staten nå vil tvinge gjennom et lønnsystem som fastsetter lik lønn for hjelpepleiere og pleiemedhjelpere.

Norsk Hjelpepleierforbund viser til at de i forbindelse med streiken mottok støtteerklæringer også fra organisasjoner som er tilsluttet de tre hovedsammenslutningene som inngikk avtalen med staten om at hjelpepleiere og pleiemedhjelpere skulle ha lik lønn.

Norsk Hjelpepleierforbund anfører at spørsmålet om lønnsrelasjonen mellom hjelpepleier og pleiemedhjelpere har vært til behandling i Rikslønnsnemnda i 1978. Denne behandling gjaldt en konflikt mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norsk Hjelpepleierforbund om ny tariffavtale. Den gangen var det ikke totalt sammenfall av lønnsstigningene for de to gruppene, men et begrenset sammenfall av stigningene i 3 år.

Rikslønnsnemnda fastslo dengang, at den skjevhet som hadde oppstått ved et slikt sammenfall av disse lønnsstigningene burde rettes opp. På grunn av at det den gang var iverksatt pris- og inntektsstopp, fikk ikke Norsk Hjelpepleierforbund medhold i at justeringen skulle skje straks. Flertallet uttalte at justeringen burde foretas så snart som det ble anledning til det. For kommunesektoren ble skjevheten rettet opp ved det første oppgjøret, og Norske Kommuners Sentralforbund har siden følt seg bundet av Rikslønnsnemndas kjennelse fra 1978. I de senere oppgjør har det alltid sørget for at det er forskjell på lønnsstigningen for hjelpepleiere og pleiemedhjelpere. Ved oppgjøret pr. 1. mai 1980 ble dette spørsmålet særdeles aktuelt for Norske Kommuners Sentralforbund, påpeker Norsk Hjelpepleierforbund.

Til tross for at det var etablert et samarbeid mellom Staten og Sentralforbundet ved dette oppgjøret, gikk staten ensidig ut med et tilbud om endringer av lavlønnskallen. I brev til Finansministeren og Forbruker- og administrasjonsministeren påpekte Sentralforbundet hvilke kjedereaksjoner dette ville få for kommunesektoren som følge av Rikslønnsnemndas kjennelse for hjelpepleiere. Som det tidligere er redegjort for fulgte Sentralforbundet opp Rikslønnsnemndas kjennelse.

Av dette skulle det fremgå, mener Norsk Hjelpepleierforbund, at den arbeidsgiver som har de aller fleste hjelpepleiere ansatt, og som er lønnsledende i sykehussektoren, anser seg bundet av Rikslønnsnemndas kjennelse om at det skal være lønnsforskjell mellom hjelpepleier og pleiemedhjelper.

Norsk Hjelpepleierforbund bestrider for øvrig at forbundets avtale med Sosialdepartementet innebar et brudd på hovedtariffavtalen mellom staten og hovedsammenslutningene.

Norsk Hjelpepleierforbund viser til uttalelser fra Staten under meglingen og streiken om at det å innfri Norsk Hjelpepleierforbunds krav vil få enorme konsekvenser for kommunene. Med en slik argumentasjon har staten nærmest tatt det for gitt at resultatet får automatisk virkning for tariffavtalen med Norske Kommuners Sentralforbund, påpeker Norsk Hjelpepleierforbund. Disse konsekvenser bekymret tydeligvis ikke Staten da det i juni 1981 ble vedtatt å lønne pleiemedhjelpere et lønnstrinn høyere enn pleiemedhjelpere i kommunesektoren.

Norsk Hjelpepleierforbund peker også på at det i kommunesektoren idag arbeider mange tusen pleiemedhjelpere, og dersom en innfrielse av forbundets krav får konsekvenser for de kommuneansatte hjelpepleiere, må det i like stor grad få konsekvenser for pleiemedhjelpere i kommunesektoren at staten lønner denne gruppen høyere.

Staten har i det alt vesentlige anført:

Staten har vel 500 hjelpepleiere, mens omlag 20 000 hjelpepleiere arbeider i den kommunale - og fylkeskommunale sektor. Det er derfor naturlig - og i samsvar med tradisjonen framholdes det, at lønsvilkårene i den kommunale helsesektor er avgjørende for hva staten betaler sine arbeidstakere på dette området.

Stillingen som hjelpepleiere lå før 1. mai 1980 et lønnstrinn over stillingen som pleiemedhjelper i statens lønnsregulativ. Pleiemedhjelperne begynte i lønnstrinn 5 og nådde topplønn i lønnstrinn 12 etter 12 år, mens hjelpepleierne begynte i lønnstrinn 6 og nådde topplønn i lønnstrinn 13 etter 15 år.

Ved forhandlinger mellom Forbruker- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene om ny hovedtariffavtale for perioden 1. mai 80 - 30. april 1982 ble begynnerlønnen for laveste stilling i staten flyttet fra ltr. 5 til ltr. 6 og med lønnsstigen 6 til 13 som "minstelønnsstige". Dette innebar at de lavest lønnet i staten - bl.a pleiemedhjelpere - fikk et ekstra lønnsopprykk. Dermed fikk de samme lønn som hjelpepleierne. Tilsvarende relasjonsendring fant sted over alt i staten hvor det ble gitt lavlønnsopprykk. Når den lavest lønnete gruppe i etaten gis et ekstra lønnstillegg måtte dette føre med seg at den får samme lønn som grupper den før oppgjøret lå et trinn under. Det ble ikke foretatt lønnsendringer for å rette på de nye lønnsrelasjoner som ble skapt ved endringen av begynnerlønnen.

Ved inngåelse av tariffavtalen for perioden 1. mai 1980 - 30. april 1982 mellom staten ved Sosialdepartementet og Norsk Hjelpepleierforbund, ble hjelpepleierne flyttet til lønnsstigen 7 - 14. Avgjørende for staten var at hjelpepleierne i den kommunale sektor var lønnet etter denne lønnsstigen.

Staten viser til at det fra hovedsammenslutningene deretter ble påpekt at den hovedtariffavtale som var inngått mellom hovedsammenslutningene og staten omfatter alle stillinger i staten, også hjelpepleiere, og at Forbruker- og administrasjonsdepartementets godkjenning av avtalen mellom Sosialdepartementet og

Norsk Hjelpepleierforbund innebar et brudd på hovedtariffavtalen. Etter krav fra hovedsammenslutningene ble det holdt forhandlingsmøte den 12. juni 1981 hvor staten fant å måtte flytte stillingene som pleiemedhjelpere opp på linje med hjelpepleierne med virkning fra 1. mai 1980.

Staten opplyser at under forhandlingene om annet avtaleår har Norsk Hjelpepleierforbund holdt fast ved kravet om lønnsmessig plassering av hjelpepleierne ett lønnstrinn over pleiemedhjelpere. Forbundet ser det som et prinsippsspørsmål at pleiepersonell med ettårs utdanning skal lønnes bedre enn pleiepersonell uten utdanning.

Fra statens side har det vært understreket at det avgjørende må være at statens hjelpepleiere lønnes likt med tilsvarende stillinger i fylkeskommuner og kommuner. Opprykks- takten i lønnsstigen for hjelpepleierne i staten er imidlertid noe bedre.

Det avgjørende for arbeidstakerne bør etter statens mening være den lønn man selv får utbetalt - og ikke den lønn som utbetales andre.

Staten peker spesielt på de konsekvenser det vil kunne få for lønningene til samtlige yrkesgrupper i den fylkeskommunale helsesektor- og senere også for statens andre arbeidstakere i helsesektoren - dersom kravet fra Norsk Hjelpepleierforbund imøtekommes.

Rikslønnsnemnda har ved stemmegivningen i denne sak delt seg i et flertall og et mindretall; mindretallet bestående av Svensen.

Nemndas nøytrale medlemmer - Philipson, Alexander og Bjerke - i det følgende kalt "flertallet" - har den prinsipielle oppfatning at det bør være en lønnsforskjell mellom hjelpepleiere og pleiemedhjelpere. (Betegnelsen hjelpepleier brukes her om den stilling som i staten tidligere ble kalt hjelpepleier med utdanning og i kommunene kalt hjelpepleier. Betegnelsen pleiemedhjelper brukes her om den stilling som i staten tidligere ble betegnet som hjelpepleier og i kommunene betegnet som pleiemedhjelper.)

Hjelpepleiere har en fagutdanning som fram til 1976 var på åtte måneder. Da ble utdanningen styrket og gjort ett-årig. Nå er hjelpepleierutdanningen hovedsaklig to-årig, og den er lagt til den videregående skole.

Selv om hjelpepleiere og pleiemedhjelpere til en viss grad har de samme arbeidsfunksjoner, er det likevel en forskjell. Hjelpepleierne er sykepleiernes stedfortredere, de blir pålagt en del arbeidsoppgaver som pleiemedhjelpere som regel ikke kan utføre, og de forestår i en viss utstrekning opplæringen av pleiemedhjelpere.

Flertallet finner at når man i utdanningssystemet har en fagopplæring som foran nevnt, er det tegn på at man i helse-sektoren har et behov for denne type arbeidskraft. Det må derfor være riktig å sikre den nødvendig motivasjon slik at man får tilstrekkelig rekruttering til denne utdanning. I denne sammenheng er en lønnsforskjell i forhold til ikke-utdannet personell et naturlig element, også på bakgrunn av at det å skaffe seg hjelpepleierutdanning har innebåret tapt arbeidsfortjeneste i ett år samt eventuelt studiegjeld for det overveiende antall hjelpepleiere.

Det har alltid vært en forskjell i stillingsplasseringen for de to stillingsgrupper, en forskjell en fortsatt finner i den kommunale sektor hvor 98 pst. av hjelpepleierne er ansatt.

Flertallet viser også til Rikslønnsnemndas kjennelse av 1978 som gir uttrykk for et tilsvarende prinsippielt syn.

Flertallet har merket seg at det i tariffoppgjøret 1978 - 1980 var like lønnsforhold for hjelpepleiere og pleiemedhjelpere innenfor staten og i den kommunale sektor, selv om stillingsbetegnelsene dengang var noe forskjellige i stat og kommune. Begynnerlønnen for pleiemedhjelpere var ltr. 5, mens hjelpepleiere startet på ltr. 6.

Det kommunale oppgjør i 1980 hadde som resultat at hjelpepleiere og pleiemedhjelpere fikk lønnsopprykk til henholdsvis ltr. 7 og ltr. 6.

Lønnsoppgjøret i 1980 var et lavlønnsoppgjør. I staten kom dette til uttrykk ved at ltr. 5 ble sløyfet slik at ltr. 6 ble laveste lønnstrinn. Derved fikk pleiemedhjelpere et ekstra

lønnsopprykk og lik lønn som hjelpepleierne. Flertallet peker i denne forbindelse på at mange lønnsrelasjoner ble endret i staten ved dette oppgjøret. Det var således ikke bare lønnsrelasjonen mellom hjelpepleiere og pleiemedhjelpere som ble endret.

Flertallet bemerker videre at 28. januar 1981 sluttet Sosialdepartementet og Norske Hjelpepleierforbund en avtale som ga hjelpepleierne en lønnsstige fra ltr. 7 - ltr.14. Denne avtale ble godkjent av Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Lønnsrelasjonen fra før mai 1980 var dermed gjenopprettet.

Det er denne avtale det fra statens side blir hevdet at hovedsammenslutningene angrep, fordi det ble påstått at den innebar et brudd på hovedavtalen mellom staten og hovedsammenslutningene. Så vidt flertallet forstår har dette utløst en muntlig henvendelse fra Statstjenestemannskartellets formann Uglem til direktør Mugaas, hvor det ble krevet at også pleiemedhjelperne skulle rykke opp under påberopelse av at godkjenningen av opprykket for hjelpepleierne var i strid med hovedavtalen for 1980/82.

På et møte mellom hovedsammenslutningene og Forbruker- og administrasjonsdepartementet 12. juni 1981, ble deltagerne enige om en protokoll som ga pleiemedhjelperne et nytt lønsmessig opprykk, slik at disse ble lønsmessig likt plassert med hjelpepleierne.

Når staten fant å måtte gå med på dette krav, skulle altså dette skyldes at godkjenning av avtalen mellom Sosialdepartementet og Norsk Hjelpepleierforbund, som innebar et opprykk for hjelpepleierne til lønnsstige 7 - 14, ble ansett å være et brudd på hovedtariffavtalen mellom staten og hovedsammenslutningene, som omfatter samtlige stillinger i staten - også hjelpepleierne.

Det er også pekt på at det dreide seg om et utpreget lavlønnsoppgjør for tariffperioden 1980/82, og at dette derfor måtte innebære at bl.a. hjelpepleierne måtte avfinne seg med at pleiemedhjelperne fikk samme lønsmessige plassering som hjelpepleierne.

Det er videre hevdet at lønsplasseringen av hjelpepleierne også har betydning for andre stillinger i regulativet, bl.a. for stillingsgruppene hjelpearbeidere/spesialarbeidere/fagarbeidere.

Flertallet kan ikke se at argumentasjonen om lav lønnsoppgjøret er tilstrekkelig begrunnelse for at hjelpepleierne skal ha samme lønnsmessige plassering som pleiemedhjelperne. Lønnsoppgjøret medførte at pleiemedhjelperne fikk en bedre lønnsmessig plassering, og pleiemedhjelperne skulle neppe ha grunn til å angripe den bedre lønnsmessige plassering som hjelpepleierne oppnådde etter avtalen av 28. januar 1981.

Det har som det fremgår av foranstående, alltid vært en forskjell i lønsplasseringen for de to stillingsgrupper, og det er det fortsatt for kommunenes vedkommende.

Flertallet kan ikke se at det er dokumentert at Forbruker- og administrasjonsdepartementets godkjenning av de lønnsopprykk som skjedde for hjelpepleierne var i strid med forutsetningene for hovedavtalen for tariffperioden 1980/82.

Flertallet er således ikke kjent med at forbedringen for hjelpepleierne utløste noe annet krav fra hovedorganisasjonene enn det som gjaldt pleiemedhjelperne.

Flertallet finner grunn til nærmere å kommentere et av de skriv det er henvist til i protokollen for møtet mellom Forbruker- og administrasjonsdepartementet og hovedorganisasjonene den 12. juni 1981. Det heter i protokollen:

"Byråsjef Botnen ledet møtet.

Han viste innledningsvis til brev fra Statstjenestemanskartellet, datert 5. juni 1980, til Forbruker- og administrasjonsdepartementet med krav om endret avlønning av statstilsatte hjelpepleiere. Møtelederen viste også til at dette spørsmålet i brev av 13. juni 1980 til Sosialdepartementet var henvist til de tariffavtalte justerings- og normeringsforhandlinger. "

Brevet av 5. juni 1980 fra Statstjenestemanskartellet til Forbruker- og administrasjonsdepartementet var sålydende:

"Justeringer/normeringer - helsesektoren.

Som kjent er organisasjonsoppbyggingen i LO slik at det er Norsk Kommuneforbund som også organiserer helsepersonalet innenfor staten.

Norsk Kommuneforbund har i brev av 3. juni d.å. reist krav fra hjelpepleier og barnepleier i statens helseinstitusjoner.

Kartellet beklager at dette krav ikke er reist før, men på grunn av det som har skjedd av endringer for disse to grupper ved fylkes- og kommunale helseinstitusjoner, er det rimelig at tilsvarende endringer gjøres for hjelpepleier og barnepleier i staten."

På det tidspunkt brevet ble skrevet var hovedtariffavtalen mellom staten og hovedsammenslutningene inngått. Dette skjedde 28. april 1980. Samme dag ble forhandlingene mellom Norsk Hjelpepleierforbund og Norske Kommuners Sentralforbund avsluttet. Ved de sistnevnte forhandlinger var, som nevnt, hjelpepleierne kommet opp i lønnsstige 7 - 14, mens pleiemedhjelperne i kommunen på samme måte som i staten, var kommet opp i lønnsstige 6 - 13. I brevet av 5. juni ber altså Statstjenestemannskartellet om at de statsansatte hjelpepleiere og barnepleiere på samme måte som i kommunen, skal få lønnsstige 7 - 14. Dette brev forelå da Forbruker- og administrasjonsdepartementet i begynnelsen av 1981 godkjente opprykket for hjelpepleierne i staten.

Flertallet viser til at det i forannevnte brev av 5. juni 1980 heter avslutningsvis at det er "rimelig at tilsvarende endringer gjøres for hjelpepleiere og barnepleiere i staten".

Det har under drøftelsene vært uttalt at dette brev må forstås slik at kravet omfatter så vel hjelpepleiere som pleiemedhjelpere. På bakgrunn av det som er sitert og det faktum at det bare var hjelpepleierne i kommunene og ikke pleiemedhjelperne som fikk lønnsklasse 7 - 14, har flertallet vanskelig for å forstå brevet på denne måten. Uansett står det fast at det var Statstjenestemannskartellet som fremkom med et krav om opprykk som dersom det ble tatt tilfølge, ville medføre en endring i lønsplasseringen for hjelpepleierne. Det må vel også anses på det rene at det krav Statstjenestemannskartellet fremmet i brev av 5. juni 1980, ikke har noen hjemmel i det forbehold som ble tatt i hovedtariffavtalen, Protokolltilførsel nr. 3, som bare refererte seg til lønsplasseringene i staten:

"Statstjenestemannskartellet tar forbehold om å oppta nye forhandlinger om hovedtariffavtale dersom andre organisasjoner gjennom megling eller på annen måte gis bedre vilkår enn det som er fastsatt i dette forhandlingsforslag".

Under drøftelsene har det fra statens side vært uttalt at den samme lønns plassering for de to grupperinger er basert på at en ikke finner grunn til å sondre lønnsmessig mellom de to kategorier på grunn av utdannelsen. Det er også henvist til at arbeidsoppgavene stort sett er de samme for de to grupper. Som det framgår foran, deler ikke flertallet denne oppfatning. Det vises også til at Sosialdepartementet under de preliminare lønnsforhandlinger i 1981 gikk inn for en klar forskjell i lønns plasseringen av de to kategorier.

Flertallet har etter dette kommet til at det opprykk som har funnet sted for pleiemedhjelperne, jfr. protokoll fra møtet 12. juni 1981, ikke kan anses tilstrekkelig begrunnet i de forhold som er påberopt fra statens side. Norsk Hjelpepleierforbund har som sin påstand at det som har skjedd må få konsekvenser for lønns plasseringen for hjelpepleierne i denne tariffperiode. Flertallet kan ikke være enig i det. Det forhold at opprykket for pleiemedhjelperne nå engang er gitt, kan ikke uten videre føre til at kravet fra Norsk Hjelpepleierforbund må etterkommes.

Antallet hjelpepleiere i staten ligger på ca 500, mens det i kommunene er ansatt ca. 20 000 hjelpepleiere. Hjelpepleierne i staten lønnes likt med hjelpepleierne i kommunene. Det at det eventuelt måtte være begått en feil for en stillingsgruppes lønnsmessige plassering, kan imidlertid ikke uten videre få øyeblikkelig følge for en annen stillingsgruppe i samme tariffperiode, med de konsekvenser som dette kan innebære.

Flertallet - Philipson, Alexander og Bjerke, - går imidlertid ut i fra at de prinsipielle synspunkter som de har gitt uttrykk for, blir tatt hensyn til ved kommende lønnsoppgjør.

Statens representant Mugaas viser til at lov om lønnsnemndsbehandling av tvister mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten i samband med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1981, har følgende ordlyd.

"§ 1.

Tvisten mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten i samband med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1981 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Det er forbudt å iverksette eller oppretteholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnda i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2.

Denne lov trer i kraft straks."

Dette innebærer at Rikslønnsnemnda skal ta standpunkt til hva som skal skje ved tariffrevisjonen pr. 1.5.81. Rikslønnsnemnda bør derfor ikke gi uttrykk for at den forutsetter at visse prinsipper skal legges til grunn ved senere tariffoppgjør. Statens representant viser til at han i forbindelse med Rikslønnsnemndas kjennelse av 24. juni 1980 i sak nr. 1/1980 uttalte:

"Fremtidige tariffrevisjoner må som hittil bygge på at partene gjennom forhandlinger prøver å nå et resultat. Det vil derfor være uriktig på forhånd å gi uttrykk for at visse gruppers forhold skal rettes opp i fremtidige oppgjør."

Dersom Rikslønnsnemnda gjennom flere saker gir uttrykk for at visse forhold skal endres ved kommende tariffoppgjør, vil dette føre til at forhandlinger mellom partene ikke blir reelle og at Rikslønnsnemnda også binder seg opp til en forutbestemt løsning.

Nemndas medlem Wisnes er enig med flertallet i at det må være lønnsforskjell mellom hjelpepleiere og pleiemedhjelpere. Hun forstår også flertallets standpunkt når det gjelder å unnlate å flytte hjelpepleierne i staten ytterligere opp i inneværende periode.

Da Rikslønnsnemndas myndighet bare gjelder inneværende tariffperiode, føler dette medlem frykt for skadevirkningene av nåværende lønnsforhold for hjelpepleiere og pleiemedhjelpere ved statens virksomheter inntil lønnsforholdene igjen kan bli rettet opp.

Nemndas medlem Uglem vil bemerke:

Stillingsbetegnelsen pleiemedhjelper har ikke vært hjemlet i statens lønssystem før i 1981. Før denne tid har staten anvendt stillingsbetegnelsene hjelpepleier med og uten utdanning. Direkte sammenlikning mellom den statlige og den kommunale sektor for tariffperioden 1978 - 1980 er derfor ukorrekt. Som en følge av dette kan jeg heller ikke forstå eller kjenne meg igjen i den konklusjon som flertallet trekker av Kartellets brev av 5. juni 1980 og protokoll av 12. juni 1981.

Ved tariffoppgjøret i 1980 ble diverse lønnsstiger på den nedre del av lønnsregulativet slått sammen. Dette var f.eks. tilfelle for de store stillingsgruppene "spesialarbeider" og "fagarbeider". Fagarbeider i denne sammenheng er de med fagbrev etter lærlingeloven. Dette til tross for at disse grupper har vesentlig forskjellig opplæringstid med opptil 4 år for fagarbeider. Stillingene har fått samme topplønn i sin lønnsstige som hjelpepleier.

Som representant fra brede lønnskategorier støtter jeg generelt krav om at yrkesgrupper i offentlig sektor går opp i lønn, men det må være en helhet i offentlig lønnspolitikk. Tvisten gjelder her en gruppe med kort formell skoleutdanning som måles opp mot en annen uten denne formelle bakgrunn, men oftest med lengre erfaring og som utfører de samme arbeidsfunksjoner. I offentlig såvel som i privat sektor skjer lønnsfastsettelse i sin alminnelighet etter funksjon og ikke etter formell kompetanse.

Vi opplever i dag en tendens til profesjonsdannelse i arbeidslivet generelt og i helse- og sosialsektoren spesielt. En tilsvarende oppsplitting i lønnsrelasjoner fordrer entydige grenseoppganger mellom de ulike grupperes gjøremål.

Hjelpepleierutdannelsen er nå et tilbud i den videregående skole på linje med de aller fleste yrkesutdannelser. Også for en rekke av de øvrige blir disse plassert på samme lønnsnivå som de som mangler en formell utdanning, men kan konkurrere på erfaring. F.eks. gjelder dette opplæring i kontorlag.

På denne bakgrunn vil jeg hevde at den begrunnelse Rikslønnsnemndas flertall gir for hva lønnsrelasjoner i det offentlige lønnsregulativ skal bygge på, er for snever. Skal flertallets konklusjon følges opp, rettferdiggjøres atskillige relasjonskrav fra statlig og kommunal sektor.

Nemndas medlem Svensen slutter seg til de nøytrale medlemmers prinsipielle oppfatning om at det bør være en lønnsforskjell mellom hjelpepleiere og pleiemedhjelpere.

For å sikre tilgangen på kvalifisert pleiepersonell også ved statens helseinstitusjoner, er det av grunnleggende betydning at hjelpepleiere lønnes høyere enn ikke-utdannet personell.

Svensen tar således avstand fra statens uttalelse om at en ikke finner grunn til å sondre lønsmessig mellom de to kategorier på grunn av utdannelsen.

På den ene siden gir de nøytrale medlemmer klart uttrykk for at hjelpepleierne bør være høyere lønnet enn pleiemedhjelpere, men på den andre siden er de ikke enig i at dette må få konsekvenser for lønns plasseringen for hjelpepleierne i denne traiff-perioden. Svensen er ikke enig i en slik vurdering og peker i den forbindelse på at Stortinget har pålagt Rikslønnsnemnden å treffe en avgjørelse i den aktuelle lønnstvisten mellom partene.

Rikslønnsnemndas kjennelse av 1978, som ga uttrykk for det samme prinsipielle syn som de nøytrale medlemmer, var kjent for staten som ved forhandlingene likevel har stått på sin påstand om lik lønn for hjelpepleiere og pleiemedhjelpere.

Svensen vil derfor hevde at det ville være riktig av Rikslønnsnemnden nå å ta konsekvensen av den prinsipielle oppfatningen ved å justere hjelpepleiernes lønn i samsvar med Norsk Hjelpepleierforbunds påstand i den aktuelle tvisten.

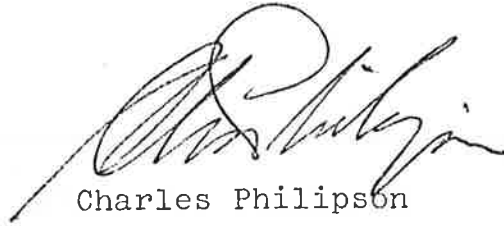
Svensen går imidlertid ut fra at de nøytrale medlemmer med sin innstilling mener at lønnsdifferenseringen mellom hjelpepleierne og pleiemedhjelpere må bli gjenopprettet ved først-kommende justeringsforhandlinger i staten.

Ved stemmegivningen finner Philipson, Alexander, Bjerke og Mugaas, med tilslutning av Wisnes og Uglem at statens påstand må tas til følge.

Mindretallet, Svensen, stemmer for at Norsk Hjelpepleierforbunds påstand blir tatt til følge.

S L U T N I N G:

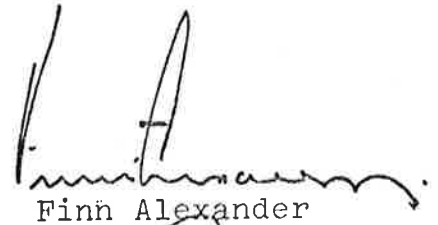
Sosialdepartementets tilbud av 6. august 1981 for 2. avtaleår, skal gjelde som tariffavtale mellom Norsk Hjelpepleierforbund og staten v/Sosialdepartementet fra 1. mai 1981 til 30. april 1982.



Charles Philipson



Juul Bjerke



Finn Alexander



Albert Uglem



Solbjørg Wisnes



Odd Svensen



Nils Mugaas